

PROCEDURA POSTĘPOWANIA Z UCZNIEM PRZEJAWIAJĄCYM ZACHOWANIA AGRESYWNE W SZKOLE

PODSTAWA PRAWNA

1. Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo Oświatowe (Dz. U. z 2021 r. poz. 1082);
2. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31 grudnia 2002r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach (Dz.U. z 2020 r., poz. 1604);
3. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 9 sierpnia 2017 r. w sprawie zasad udzielania i organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach (Dz. U. z 2017 r. poz. 1591).

I. CELE PROCEDURY

1. Usprawnienie i zwiększenie skuteczności oddziaływań wychowawczych szkoły w sytuacjach trudnych;
2. Zapobieganie powtarzaniu się zachowań niepożądanych;
3. Ustalenie zasad reagowania na zachowania niepożądane;
4. Wypracowanie metod współpracy ze środowiskiem rodzinnym ucznia przejawiającego agresywne zachowania.

II. DEFINICJA AGRESJI

Agresja to każde zamierzone działanie w formie otwartej lub symbolicznej, mające na celu wyrządzenia komuś lub czemuś szkody, straty lub bólu. (Ranschburg 1985, s. 77)

III. FORMY DZIECIĘCEJ AGRESJI

1. Agresja werbalna – polega na konfrontacji słownej związanej z wyzwiskami, a także z obwinianiem, skarżeniem, lamentowaniem. Są to także: kłótnie, obraźliwe słowa, prowokowanie.
2. Agresja fizyczna – polega na ataku fizycznym bądź obronie. Jej przyczyną często bywa konflikt o zabawkę lub pomysł na zabawę. Przejawia się zarówno biciem, kopaniem, szczypaniem, gryzieniem, jak i wrywaniem, popychaniem, rzucaniem i niszczeniem przedmiotów.
3. Agresja pośrednia (cicha) – występuje wtedy, gdy uczeń wyłącza się z komunikacji, świadomie ignoruje i wyraża przesadnie brak zainteresowania innymi uczniami. Sygnalizuje antypatię i broni się przed kontaktem społecznym.

4. Agresja relacji – może prowadzić do wykluczenia z grupy pewnych osób, przedstawienia siebie w lepszym świetle oraz narzucania komuś swojej woli.
5. Zachowania agresywne ucznia to także:
  - a. nieuzasadniony opór wobec rodzica lub nauczyciela;
  - b. niszczenie przedmiotów własnych i cudzych;
  - c. przesadne żądanie zainteresowania oraz uwagi ze strony innych;
  - d. przeszkadzanie innym uczniom;
  - e. wybuchowość;
  - f. żądanie natychmiastowego zaspokojenia potrzeb;
  - g. krzyki i groźby wobec innych uczniów.

IV. POSTĘPOWANIE W SYTUACJI WYSTĄPIENIA ZACHOWANIA AGRESYWNEGO U DZIECKA

1. Nauczyciele, specjaliści oraz pracownicy administracji i obsługi szkoły zobowiązani są do przeciwstawiania się przejawom agresji ze strony uczniów.
2. Podejmując interwencję wobec agresywnego ucznia, należy dążyć do zapewnienia bezpieczeństwa i opieki wszystkim pozostałym uczniom, a także sobie.
3. W przypadku, gdy rozmowa nie skutkuje, nauczyciel poprzez wskazanego ucznia klasy zawiadamia pedagoga, psychologa, dyrektora szkoły lub innego nauczyciela lub pracownika szkoły o zaistniałej sytuacji w celu uzyskania wsparcia w działaniach interwencyjnych.
4. Nauczyciel w takiej sytuacji prosi o pomoc innego nauczyciela lub innego pracownika szkoły i ustala, kto będzie sprawował opiekę nad klasą, a kto będzie sprawował nadzór nad uczniem wykazującym agresywne zachowanie.
5. Reakcja wobec przejawów agresji powinna być adekwatna do skali zagrożenia powodowanego agresją, jak również do okoliczności zdarzenia, wieku i stopnia rozwoju ucznia.
6. Wobec agresywnego zachowania reakcja powinna być stanowcza, a przekaz słowny prosty i jasny.
7. W sytuacji wystąpienia zachowania agresywnego, nauczyciel ma obowiązek zapewnienia bezpieczeństwa pozostałym uczniom poprzez odizolowanie agresywnego ucznia.
8. Jeśli istnieje taka konieczność i możliwość, nauczyciel wyprowadza agresywnego ucznia z sali, jednocześnie zapewnia pozostałym uczniom opiekę dając im poczucie bezpieczeństwa.
9. W sytuacji braku możliwości odizolowania ucznia agresywnego, dopuszcza się wyprowadzenie pozostałych uczniów z sali zajęć, pod opieką osoby z kadry pedagogicznej lub pracowników szkoły.
10. W sytuacji zagrażającej zdrowiu i życiu nauczyciela, uczniów i ucznia agresywnego lub w momencie uszczerbku na zdrowiu ww. osób w trakcie występowania zachowania agresywnego **należy natychmiast wezwać pogotowie ratunkowe.**

V. SCHEMAT POSTĘPOWANIA Z UCZNIEM AGRESYWNYM:

1. Podjęcie przez nauczyciela próby wyciszenia zachowania agresywnego następuje poprzez rozmowę z uczniem, odwrócenia jego uwagi, zaproszenie do gabinetu specjalisty, zaproponowanie innej aktywności.
2. Jeżeli jest taka możliwość, wychowawca przeprowadza rozmowę z uczniem przejawiającym zachowania agresywne mającą na celu opisanie zdarzenia.
3. Wychowawca, podczas rozmowy opisanej w pkt 2, odwołuje się do kodeksu grupowego w celu ustalenia poprawnego zachowania i stara się ustalić powód wystąpienia zachowania agresywnego u ucznia.
4. Jeżeli uczeń nie reaguje na polecenia słowne, a jego zachowania zagrażają bezpieczeństwu jego samego, innych uczniów, nauczycieli, pracowników szkoły lub istnieją realne zagrożenia niszczenia mienia szkoły, innego ucznia lub pracownika szkoły, nauczyciel ma możliwość przytrzymania ucznia, w celu wyciszenia zachowania i zapewniania bezpieczeństwa otoczenia.
5. Jeżeli wychowawca i specjaliści nie są w stanie uspokoić ucznia wykorzystując ww. zalecenia lub zachowanie agresywne narasta mimo prób wyciszenia **należy wezwać pogotowie ratunkowe.**

VI. PROCEDURA POSTĘPOWANIA PO WYSTĄPIENIU AGRESYWNego ZACHOWANIA U UCZNIa:

1. Nauczyciel, wychowawca zawiadamia o zdarzeniu dyrektora oraz rodziców ucznia agresywnego.
2. Fakt agresywnego zachowania ucznia odnotowuje się w formie pisemnej (notatka służbowa) oraz zgłasza rodzicom poprzez rozmowę lub wpis w dzienniku.
3. Osoba podejmująca interwencję, niebędąca wychowawcą klasy, do której uczęszcza uczeń, informuje o zdarzeniu wychowawcę, sporządza notatkę ze zdarzenia, którą przekazuje do podpisu rodzicom.
4. Jeżeli wybuch agresji fizycznej powtarza się w ciągu dnia, należy poinformować rodziców o zachowaniu ucznia i prosić o niezwłoczne zabranie ucznia ze szkoły (utrzymujące się nasilone pobudzenie emocjonalno – fizyczne).
5. Po agresywnym zachowaniu ucznia zagrażającym bezpieczeństwu i zdrowiu jego samego, innych uczniów oraz pracowników szkoły, odbywa się spotkanie wychowawców z rodzicami ucznia, na którym zostaje podpisany kontrakt, który jest rodzajem umowy między szkołą, a rodzicami, w którym zawarte są wskazania do realizacji dla rodziców oraz opisane metody radzenia sobie z jego agresywnymi zachowaniami.
6. Rodzice podpisują zgodę na przytrzymywanie ucznia (załącznik nr 1).
7. Brak zgody opisanej w pkt. 6 **jest podstawą do wzywania służb ratowniczych** w przypadku kolejnego pojawienia się zachowań agresywnych u ucznia.
8. W przypadku wystąpienia powtarzających się ataków agresji ze strony ucznia, nauczyciel wychowawca podejmuje współpracę z Poradnią Psychologiczno – Pedagogiczną i w porozumieniu z rodzicami zaleca skierowanie ucznia na diagnozę psychologiczno-pedagogiczną (w sytuacji, gdy uczeń nie posiada orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego).

9. Jeżeli uczeń posiada orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego, rodzic zobowiązany jest do kontaktu z lekarzem opiekującym się uczniem i ustalenie powodu agresywnego zachowania oraz skutecznej metody wyciszenia agresji.
10. W przypadku powtarzających się sytuacji, dyrektor przy udziale nauczycieli przeprowadza rozmowę z rodzicami ucznia przejawiającego zachowania agresywne, z przebiegu której spisana zostaje notatka służbowa, zawierające wskazania do realizacji przez rodziców.
11. Rodzic jest zobowiązany do wypełniania zaleceń wynikających z diagnozy poradni Psychologiczno – Pedagogicznej, wskazań lekarza specjalisty, współpracy ze szkołą.
12. W przypadku kolejnych zachowań agresywnych ucznia i jednocześnie braku efektywnej współpracy z rodzicami, szkoła prosi o wsparcie mediatora z Poradni Psychologiczno – Pedagogicznej.
13. W przypadku braku efektów działań opisanych powyżej, szkoła kieruje wniosek do Sądu Rodzinnego lub do Ośrodka Pomocy Społecznej o wgląd w sytuację rodzinną ucznia lub do Kuratora Oświaty o zmianę placówki dla ucznia.

VII. SPOSÓB REALIZACJI PROCEDURY

1. Umieszczenie treści dokumentu na stronie internetowej szkoły.
2. Zapoznanie nauczycieli i specjalistów z treścią procedury.
3. Zapoznanie rodziców z obowiązującą procedurą.

VIII. DOKUMENTACJA DO PROCEDURY

1. Załącznik nr 1.
2. Załącznik nr. 2

IX. TRYB DOKONYWANIA ZMIAN W PROCEDURZE

1. Wszelkich zmian w opracowanej procedurze może dokonywać z własnej inicjatywy lub na wniosek rady pedagogicznej, dyrektor placówki.
2. Wnioskodawcą zmian może być również Rada Rodziców.
3. Treść procedur podlega zaopiniowaniu przez Radę Rodziców.

**Załącznik nr 1 do Procedury postępowania z uczniem
przejawiającym zachowania agresywne
w Szkole Podstawowej im. Jana Pawła II w Michałowicach,
z dnia 3.12.2025 r.**

Wyrażam zgodę na zastosowanie wobec mojego dziecka

.....
(imię i nazwisko dziecka)

„Procedury postępowania z uczniem przejawiającym zachowania agresywne” w Szkole Podstawowej w Michałowicach w przypadku wystąpienia u ucznia zachowań agresywnych zagrażających zdrowiu i bezpieczeństwu jego samego, innych uczniów, nauczycieli lub pracowników szkoły.

W przypadku wystąpienia powyższych sytuacji, nauczyciele mają prawo reagować w następujący sposób:

1. Polecenie ustne powtórzone w razie potrzeby.
2. Próba podjęcia wykonania prośby razem z uczniem.
3. Odsunięcie/wyciszenie ucznia w sytuacji problemowej – prośba, by uczeń chwilę odpoczął, bądź wyprowadzenie go z sali i pozostanie poza grupą pod opieką pracownika szkoły do czasu, gdy się uspokoi.
4. Przytrzymanie ucznia, gdy dany uczeń jest szczególnie agresywny, gdy jest to część napadu złości, zagrażającej innym uczniom.
5. Pokazanie i zachęcanie do zachowania alternatywnego – w przypadku, gdy uczeń wykazuje niedostosowanie społeczne.

(data)

(podpisy rodziców/prawnych opiekunów)

(podpis nauczyciela / dyrektora)

**Załącznik nr 2 do Procedury postępowania z uczniem przejawiającym zachowania
agresywne w Szkole Podstawowej w Michałowicach   INFORMACJA DLA NAUCZYCIELA**

Sposoby zapobiegania agresji:

1. Rozpoznanie indywidualnych potrzeb dziecka oraz stworzenie warunków umożliwiających mu zaspokojenie ich w odpowiednim stopniu;
2. Stworzenie atmosfery zaufania, akceptacji i bezpieczeństwa;
3. Dawanie dobrych wzorców do naśladowania;
4. Ustalenie jasnych zasad i reguł, konsekwentne ich przestrzeganie;
5. Wzmacnianie zachowań pozytywnych (np. pochwała słowa);
6. Budowanie wewnętrznego systemu wartości;
7. Współpraca rodziców/prawnych opiekunów z nauczycielem ucznia;
8. Stworzenie sytuacji umożliwiającej pozbycie się negatywnych emocji, rozładowanie złości poprzez stosowanie uznawanych metod, jak np.: rysunek terapeutyczny, bajkoterapia, pantomima, ćwiczenia ruchowe, zabawy relaksacyjne z muzyką, ćwiczenia oddechowe.

PRZYKŁADY SPOSOBÓW POZBYWANIA SIĘ I ODREAGOWANIA DZIECIĘCEJ ZŁOŚCI:

1. Skrzynia/pudełko złości – w środku znajdują się stare gazety, które dziecko może gnieść, gdy wpadnie w złość;
2. Malowanie jaskrawymi kolorami na dużym arkuszu papieru;
3. Ludzik złości – np. pacynka lub skarpeta z namalowaną twarzą, do której można włożyć rękę i opowiedzieć o swoim zdenerwowaniu;
4. Zorganizowanie w domu/przedszkolu kąca złości – miejsce, w którym dziecko może usiąść i wyciszyć się, kiedy odczuwa zdenerwowanie;
5. Spłukiwanie złości wraz z wodą w toalecie;
6. Woreczek złości, w którym dziecko może zamknąć negatywne emocje;
7. Terapia ruchem – wytupywanie złości np. na gazecie, planszy;
8. Ćwiczenia oddechowe – wydłużanie fazy wydechowej uspokojenie układu nerwowego, np. rozdmuchiwanie złości;
9. Zabawy z kartami emocji – wybranie kart z emocjami towarzyszącymi dziecku, rozmowa, stworzenie opowiadania.

(data oraz podpis nauczyciela)